

ویژه نامه ۶۹ سالگی
فاجعه اتمی ژاپن؛

تاریخ

گروه بین المللی خبرگزاری تسنیم

جهنم هیدروشیما با آتش آمریکا

یا تسلیم یا نابودی!

هیروشیما! شهری که در آتش کینه آمریکا، سوخت

خبرگزاری تسنیم: در روز ۲۶ ژوئیه سال ۱۹۴۵ میلادی آمریکا به ژاپن یک اولتیماتوم می‌دهد: یا تسلیم یا نابودی. در روز ۲۸ ژوئیه ژاپن اولتیماتوم آمریکا را رد می‌کند. آمریکا که به طور مخفیانه به بمب اتمی دست یافته بود و دست به آزمایش هسته‌ای زده بود از قدرت تخریب و وحشتناک این سلاح جدید مطلع بود اما ژاپن نمی‌دانست چه فاجعه‌ای در انتظارش است. پس از اینکه هری ترومن رئیس‌جمهور آمریکا تصمیم به بمباران اتمی هیروشیما گرفت دستور داد بمباران این شهر متوقف شود تا آثار مخرب بمب اتمی کاملاً مشهود باشد. در آن زمان تمام شهرهای بزرگ ژاپن آماج بمباران

های هوایی آمریکا بودند. در روز ۶ اوت سال ۱۹۴۵ میلادی در ساعت ۲ و ۳۰ دقیقه بامداد به وقت محلی شرایط جوی هیروشیما ایده آل بود. بمب افکن بی ۲۹ انولا گای (به افتخار مادر خلبان تیبیس این نام به هواپیما داده شده بود) از فرودگاه نظامی آمریکایی تینیان در مجمع‌الجزایر ماریان واقع در اقیانوس آرام به هوا برخاست. خلبان تیبیس تنها فردی در این هواپیما بود که از ماهیت بمب ۴٫۵ تنی به نام «لیتل بوی» که حمل می‌کرد، باخبر بود. در ساعت ۸ و ۹ دقیقه شهر هیروشیما از ورای ابرها پدیدار می‌شود. در ساعت ۸ و ۱۵ دقیقه و ۱۷ ثانیه بمب رها می‌شود. در این روز تابستانی

بسیاری از مردم شهرهای نزدیک به هیروشیما آمده بودند تا به پاکسازی ویرانی‌های ناشی از بمباران چند روز پیش پردازند. جمعیت شهر در آن روز حدود ۳۵۰۰۰۰ نفر تخمین زده می‌شد، با این که تابستان بود و دانشگاه‌ها و مدارس تعطیل بودند، اما هیچ یک از دانشجویان یا دانش‌آموزان به تعطیلات نرفته بودند. دانش‌آموزان دختر و پسر به دلیل جنگ هر روز در کارخانه‌های نظامی کار می‌کردند، یا به پاکسازی ویرانی‌های ناشی از بمباران‌های پرداختند. آنها از همه جا بی‌خبر نمی‌دانستند که تا ثانیه‌هایی دیگر چه فاجعه‌ای در انتظارشان است. خلبان تیبیس پس از رها کردن بمب اتمی به

سرعت از محل دور شد و از فاصله‌ای دور از لحظه انفجار عکس گرفت و به پایگاه خود بازگشت. انفجار ۴۳ ثانیه بعد در ارتفاع ۶۰۰ متری برفراز مرکز شهر هیروشیما رخ می‌دهد. پس از انفجار بمب اتمی ۳ شوندرن نخستین میلیونم ثانیه انرژی حرارتی در فضا آزاد شده و هوا در محوطه‌ای به شعاع یک کیلومتر به گلوله آتش مبدل می‌شود و حرارتی معادل چند میلیون درجه برای چند ثانیه برفراز هیروشیما آسمان را به آتش می‌کشد. در زمین هنگام رسیدن هرم گراما درجه حرارت چندین هزار درجه سانتی‌گراد است. در شعاع یک کیلومتری ناگهان همه چیز بخار شده و به خاکستر تبدیل می‌شوند.

کارخانه‌های فولادسازی و صنعتی چون میتسوبیسی در اثر این بمباران نابود شدند. تنها چیزی که از شهر باقی‌ماند ساختمان تالار ترویج صنعتی استانی هیروشیما بود که انفجار، بالای گنبد این بنا رخ می‌دهد و به خاطر قرار گرفتن در کانون مرکزی انفجار، کاملاً ویران نشد. نیروهای اشغالگر آمریکا با اعمال سانسورهای شدید بر ژاپن به آنها هشدار داده بودند، جلوی انتشار هر اطلاعاتی که «ممکن است به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم آرامش عمومی جامعه را برهم بزند» بگیرند. تا سالهای سال تصاویر این دو فاجعه هولناک که آمریکا مرتکب آن بود، فوق‌سری تلقی می‌شد تا اینکه در سالهای

هیروشیما انداخته شد. برای تأثیر تخریبی بیشتر، بمب به نحوی تنظیم شده بود که ۵۷۶ متر بالای سطح زمین منفجر شود. انرژی تولید شده توسط این بمب برابر بود با انرژی حاصل از ۱۵ کیلو تن تی‌ان‌تی. فعل و انفعالات اتمی در مرکز این بمب باعث گرمایی حدود چندین میلیون درجه سانتی‌گراد شد. این گرمای عظیم هر چیزی را تا شعاع یک و نیم کیلومتری مرکز اصابت بمب بطور کلی ذوب نمود. مردمی که از دور دست انفجار «پسرک» را در آسمان هیروشیما مشاهده کردند می‌گفتند که خورشید دیگری را در آسمان دیده‌اند. دو سوم ساختمان‌های هیروشیما از جمله

خبرگزاری تسنیم: ۶۹ سال قبل در جریان جنگ جهانی دوم، نخستین بمب اتمی توسط ارتش آمریکا بر سر مردم بی‌دفاع هیروشیما ژاپن انداخته شد که باعث شد بین ۸۰ تا ۱۴۰ هزار نفر در جا کشته شوند. هم‌چنین سه روز پس از فاجعه در نهم آگوست، آمریکا از بمب هسته‌ای دیگری در شهر ناکازاکی استفاده کرد که باعث کشته شدن ۷۴ هزار نفر دیگر شد. عملیات اول در تاریخ دوشنبه، ساعت ۸:۱۵ صبح روز ۶ اوت ۱۹۴۵ به وقت محلی در شهر هیروشیما انجام گرفت. بمب اتمی اول به نام پسرک توسط یک هواپیما بمب افکن به نام انولا گای (به انگلیسی: Enola Gay) بر روی

ننگ تاریخی پانکی ها

در محوطه‌ای به شعاع ۴ کیلومتر ساختمان‌ها و انسان‌ها ناگهان آتش می‌گیرند و در شعاع ۸ کیلومتری مردم دچار سوختگی‌های شدید درجه ۳ می‌شوند. پس از حرارت، نوبت موج انفجار است که تأثیر ویرانگر خود را نشان دهد به دلیل آزاد شدن گازهای بسیار گرم موج انفجار با سرعت ۱۰۰۰ کیلومتر در ساعت مشابه یک دیوار جامد هوا است که در شعاع ۲ کیلومتر

همه چیز را به غبار تبدیل می‌کند. از مجموع ۹۰ هزار ساختمان شهر هیروشیما ۶۲ هزار ساختمان به کلی از میان می‌روند. سپس نوبت تأثیر سوم انفجار اتمی می‌رسد که در سال ۱۹۴۵ میلادی هنوز چندان شناخته شده نبود، در حالیکه شاخصه ویژه انفجار هسته‌ای است، تأثیر تشعشعات رادیواکتیو که موجب انواع سرطان‌ها، بیماری‌های خونی

و... می‌شود. این یکی از همه وحشتناک‌تر است زیرا آثار آن روزها، ماه‌ها و حتی سال‌ها پس از انفجار خود را نشان می‌دهند. بمب اتمی که برفراز هیروشیما منفجر شد را آمریکایی‌ها «لیتل بوی» نامیده بودند و قدرت آن معادل انفجار ۱۳ هزار تن تی‌ان‌تی بود. در انفجار بمب اتمی ۸۰ هزار نفر از مردم هیروشیما کشته شده و ۷۰ هزار نفر مجروح می‌شوند که اغلب آنها نیز اندکی

بعد جان خود را از دست می‌دهند. این تلفات جدا از هزاران انسانی است که ماه‌ها و سال‌های بعد به دلیل تأثیر مواد رادیواکتیو در اثر ابتلا به بیماری سرطان و دیگر بیماری‌ها جان خود را از دست می‌دهند. حتی تا سال‌ها بعد از انفجار هزاران کودک ناقص‌الخلقه متولد شدند که سال‌های زندگی را با رنج و درد به پایان رساندند. روز بعد، در روز ۹ اوت سال

۱۹۴۵ میلادی نوبت شهر ناگازاکی ژاپن می‌شود تا این بلای ساخته دست بشر را تجربه کند. بلافاصله پس از انفجار بمب اتمی، کاخ سفید در چند کلمه خبر بمباران هیروشیما را به مردم آمریکا اطلاع داد: ما هم اکنون بمبی را روی هیروشیما در ژاپن رها کردیم که قدرت خورشید در آن نهفته است، ما موفق به مهار انرژی عظیم عالم شده ایم. در

جریان ماه‌ها و سال‌های بعد هزاران نفر دیگر علاوه بر کشته‌های روز بمباران به دلیل تأثیر تشعشعات رادیواکتیو با درد و رنج جان خود را از دست می‌دهند. فاجعه‌ای که در پی انفجار این بمب اتمی رخ داد، لکه سیاهی را در تاریخ جنگ‌های جهان، در تاریخ بشریت و در تاریخ آمریکا ثبت کرد که حتی با گذشت قرن‌ها پاک نخواهد شد.

عملیات سقوط!

آمریکایی‌ها تا پیش از تصمیم‌گیری برای به‌کارگیری بمب اتم، در قالب برنامه‌ای با عنوان «عملیات سقوط» (Operation Downfall) به بمباران مناطق مختلف ژاپن با سلاح‌های مرسوم و تجهیزات متعارفی که در اختیار داشتند می‌پرداختند. اما ژنرال مک‌آرتور [ژنرال پنچ ستاره ارتش آمریکا- و دیگر فرماندهان به هری ترومن،

رئیس جمهور وقت آمریکا اطلاع دادند که تداوم تقابل با ژاپن در قالب این عملیات، تلفات آمریکایی‌ها را به یک میلیون خواهد رساند. هری ترومن، سیزده روز پس از مرگ فرانکلین روزولت، به عنوان رئیس جمهور جدید آمریکا در جریان پروژه منهتن قرار گرفت. هنری سیمسون، وزیر جنگ وقت به او اطلاع داد که در چهار ماه آینده ما

به احتمال قوی، ساخت این «وحشتناک‌ترین سلاح در تاریخ بشر» را تکمیل خواهیم کرد. سیمسون پیشنهاد کرد که کمیته‌ای تشکیل یابد تا بررسی کنند «آیا بمب اتم باید به کار گرفته شود و اگر بله، در چه زمانی و چه مکانی باید مستقر شود.» اعضای این پنل را که به عنوان کمیته موقت شناخته می‌شدند، جز سیمسون که

ریاست آن را به عهده داشت، جورج هریسون، رییس شرکت بیمه زندگی نیویورک و مشاور ویژه وزیر امور خارجه، جیمز بیرنز، نماینده شخصی هری ترومن، رالف بارد معاون وزیر نیروی دریایی، ویلیام کلایتون معاون وزیر امور خارجه و مشاوران علمی کمیته، وانوار بوش، کار کامپتون و جیمز کونانت تشکیل می‌دادند. ژنرال جورج مارشال -فرمانده ستاد

ارتش- هم در برخی جلسات کمیته شرکت می‌کردند. نزدیک پنجاه و پنج میلیون انسان در جنگ جهانی دوم، به طرزی وحشتناک کشته شدند در حالی که کشته‌شدگان در هیروشیما نیمی از یک درصد این تعداد بود. تا سال ۱۹۵۰، دویست هزار نفر در هیروشیما و ۳۰۰ هزار نفر در سراسر هیروشیما و ناکازاکی کشته شدند. شمار این قربانیان بسیار

کمتر از تعداد کشته‌شدگانی است که از ملت‌های گوناگون در جریان جنگ دوم جهانی کشته شدند اما آنچه واقعه بمباران اتمی شهرهای هیروشیما و ناکازاکی را ویژه می‌کند آن است که این بار، در یک چشم برهم زدن، یک شهر ویران می‌شود و گروه بسیاری از انسان‌ها به وسیله جنگ‌افزایی خاص و تابش اشعه‌ای کشنده قربانی شدند.

چه کسی بمب اتمی هیروشیما را ساخت؟

روزولت با طرح توسعه بمب اتمی موافقت کرد. سپتامبر سال بعد ۱۹۴۲، ژنرال «لسلی گروز» مدیر پروژه منهتن شد. اوپنهاইمر بعدها گفت هنگام مشاهده این انفجار به یاد قطعه‌ای از کتاب مقدس هندوها به نام «بهگود گیتا» افتاده است: «خود مرگ شده‌ام، ویران کننده دنیاها».

چند هفته پس از این آزمایش بود که بمب‌های «پسر کوچک» و «مرد چاق» بر فراز هیروشیما و ناکازاکی منفجر شدند تا اولین استفاده از جنگ‌افزارهای هسته‌ای به نام آمریکا رقم بخورد. در سال ۱۹۶۵، از آقای اوپنهاইمر خواسته شد بار دیگر شعری از کتاب مقدس هندوها که هنگام انفجار اولین بمب اتمی در آزمایش‌ترینیتی از ذهنش گذشته بود را مقابل دوربین‌های تلویزیونی بخواند و او با چشمانی اشک‌بار حال خودش و اعضای تیمش هنگام مشاهده اولین انفجار هسته‌ای جهان را چنین توصیف کرد:

«می‌دانستیم که جهان از این پس، همین‌طور نمی‌ماند. عده کمی می‌خندیدند، عده کمی گریه می‌کردند. بیشترمان ساکت بودیم. من به یاد جمله‌ای از «بهگود گیتا» کتاب مقدس هندوها، افتادم که در آن ویشنو دارد تلاش می‌کند ارجن را متقاعد کند که باید وظیفه‌اش را انجام دهد و برای اینکه او را تحت تأثیر قرار دهد، به شکل مسلح خودش در می‌آید و می‌گوید: «خود مرگ شده‌ام، ویران کننده دنیاها». در آن لحظه، همه‌مان به طریقی داشتیم به این فکر می‌کردیم.»

این فیزیکدان نظری آمریکا که در ۲۲ آوریل ۱۹۰۴ در نیویورک متولد شد، البته، تنها یکی از ۱۳۰ هزار نفری بود که در زمان جنگ جهانی دوم در قالب «پروژه منهتن»، برای ساختن بمب اتمی جهان فعالیت می‌کردند، با این حال، سهم علمی «اوپنهاইمر» در توسعه این پروژه باعث شد نامش با هولناک‌ترین جنایت‌های انسانی در تاریخ بشر گره بخورد. طبق برخی آمارها (به عنوان مثال آمار بنیاد تحقیق در اثرات تشعشعات اتمی) در این دو عملیات که تا به امروز تنها موارد استفاده از جنگ‌افزارهای هسته‌ای در جهان هستند، حدود ۲۲۰ هزار نفر جان خود را از دست دادند.

دو سال پس از آنکه «لئو زیلارد»، فیزیکدان برجسته آمریکایی و «آلبرت انیشتین» دانشمند فیزیکدان مشهور آلمانی به «فرانکلین روزولت»، رئیس جمهور وقت آمریکا نامه نوشتند، آقای «اوپنهاইمر» مسئول یک تیم تحقیقاتی برای ساخت سلاح هسته‌ای شد.

«انیشتین» و «زیلارد» در آن نامه که در سال ۱۹۳۹ نگاشتند، ضمن اشاره به قدرت مخرب بمب‌های اتمی از رئیس جمهور آمریکا خواستند قبل از آلمان نازی، تحقیقات برای ساخت بمب اتمی را آغاز کند. این نامه را نقطه شروع پروژه منهتن به سرپرستی علمی اوپنهاইمر می‌دانند که در نهایت به ساخت بمب‌های ویران کننده شهرهای ژاپنی منجر شد. در ۹ اکتبر سال ۱۹۴۱، یعنی اندکی پیش از ورود آمریکا به جنگ جهانی دوم،

